

Krzysztof Fudalej

"Zagłada Wehrmachtu. Kampanie 1942 roku", Robert M. Citino, tł. Mateusz Grzywa, Oświęcim 2014 : [recenzja]

Przegląd Historyczno-Wojskowy 16 (67)/2 (252), 222

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wojskowej Jana Stachurskiego (1655–1657), chorągwi husarskiej Jana Sobieskiego w latach 1673–1676 czy Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych w Powstaniu Warszawskim. Ciekawe są też prace na temat m.in. przemian w wojsku litewskim w pierwszym okresie okupacji sowieckiej oraz poglądów RAND Corporation w 1966 r. na schyłek brytyjskiej mocarstwowości.

Robert M. Citino, *Zagłada Wehrmachtu. Kampanie 1942 roku*, tłum. Mateusz Grzywa, Napoleon V, Oświęcim 2014, s. 409.

Książka, co sugeruje podtytuł, dotyczy działań niemieckich sił zbrojnych w 1942 r. Jej autor przekonująco wykazuje, że był to okres przełomowy nie tylko, co jest powszechnie akceptowane, ze względu na poniesienie przez III Rzeszy dwóch wielkich klęsk: pod El-Alamein i Stalingradem, co ostatecznie zatrzymało postępy Wehrmachtu, ale też ze względu na wymuszoną zmianę metod prowadzenia wojny przez niemieckie siły zbrojne, polegającą na odejściu od walki manewrowej.

Robert Citino w swej argumentacji wykorzystuje bardzo bogatą bibliografię (jej zestawienie zajmuje 28 s.) w języku angielskim i niemieckim, nie odwołuje się jednak do źródeł archiwalnych. Jest to o tyle zrozumiałe, że w *Zagładzie Wehrmachtu* – pracy przecież o charakterze syntetycznym – wykorzystuje on prawie wszystkie ważne opracowania, wspomnienia, artykuły itp. Przypisy zawarte w książce stanowią zresztą doskonały przewodnik po publikacjach angielsko- i niemieckojęzycznych dotyczących niemieckich sił zbrojnych w II wojnie światowej, ze szczególnym uwzględnieniem frontu wschodniego. Warto dodać, że najważniejsze prace opatrzone są komentarzem wskazującym na ich mocne i słabe strony.

W przeciwieństwie do większości autorów publikacji dotyczących roku 1942, Robert Citino nie skupia się na wspomnianych dwóch przełomowych bitwach: pod El-Alamein i Stalingradem, ale też nie podejmuje skazanej z góry na porażkę próby opisanie wszystkich działań wojennych w tym okresie. Widocznym jego celem jest przedstawienie na paru węzłowych przykładach zmian zachodzących wówczas w niemieckim sposobie prowadzenia wojny. Celowi temu służy układ pracy: najpierw omówienie cech charakterystycznych operacji Wehrmachtu z 1941 r., z wyjaśnieniem znaczenia pojęć wojny manewrowej (*Bewegungskrieg*) oraz taktyki zadań (*Auftragstaktik*) dla niemieckiej sztuki wojennej, a następnie przedstawienie walk o Krym, zwycięstwa sił feldmarsz. von Bocka pod Charkowem, zwycięstwa Rommla pod Gazalą i Torukiem, przebiegu „Fall Blau” oraz zatrzymania Armii Pancerniej „Afryka” w pierwszej bitwie pod El-Alamein. Tekst ubogaca 15 map sytuacyjnych i 40 zdjęć. Całość uzupełnia indeks.

Krzysztof Fudalej